

A Budapest II. kerület, Budaliget városrészben található foltos szalamandra élőhely védetté nyilvánítása
- alátámasztó dokumentum -

A védelemre érdemes természeti terület Budapesten, a II. kerületben, Budaliget városrészben található. A területet délről a Muflon és Kecskerágó utcák, északról Solymár, keletről a Hidegkúti út, míg nyugatról a Zerind vezér, József Attila, Szívvirág és Gyíkfű utcák határolják.

A védelemre javasolt terület térképi vázlata:

A mintegy 30 hektáros tervezési terület helyrajzi számai:

Budapest II. kerület, 59017; 59019; 59022/1; 59022/2; 59022/3; 59022/4; 59022/5; 59022/6; 59022/7; 59022/8; 59022/10; 59022/11; 59022/12; 59022/13; 59022/14; 59022/15; 59022/16; 59022/17; 59022/18; 59022/20; 59022/21; 59022/22; 59022/23; 59022/24; 59022/25; 59022/26; 59022/27; 59022/28; 59022/29; 59022/31; 59022/32; 59022/33; 59022/34; 59022/35; 59022/36; 59022/37; 59022/38; 59022/39; 59022/40; 59022/41; 59022/42; 55512; 55513; 55514; 59020; 59021 részterülete; 59023; 59024; 59033/3; 59034 hrsz.

A védelemre javasolt terület tulajdonviszonyai:

A védelemre érdemes területet északról és nyugatról a Budai Tájvédelmi Körzet (163/TK/78) határolja, amely egyben a Budai-hegyek SAC és SCI (HUDI20009) Natura2000 terület részét képezik. A területet a Budai-hegységhez hasonló gyertyánostölgyesek borítják, valamint az északkeleti erdőrészletben sziklakibúvások tarkítják a gypsintet. A terület legmagasabb pontján található egykori bánya peremén és déli meredek oldalában nyílt dolomit- és mészkősziklagyepekkel tarkított, molyhos tölgyes és cserszömörécés karsztbokorerdő foltok vannak, értékes védett növényfajokkal. A terület északnyugati határán fut a Jegénye-völgy középső és felső szakasza, melyben a Paprikás-patak itt futó mellékága, a Hűvös-ér egy szurdokvölgyet vájt ki.

A Jegénye-völgy budaligeti része Budapest II. kerületének egyik ékköve, mely látképi adottságai mellett számos botanikai és zoológiai értéket őriz. A védett természeti értékek közül kiemelkedő a stabil, jelentős létszámú, egészséges foltos szalamandra állomány.

Berényi Zsombor 2013-ban elkészített, Bajor Zoltán és dr. Centeri Csaba által vezetett diplomamunkájában összegezte a körzetben korábban végzett botanikai és zoológiai felmérések eredményeit (Berényi 2013).

Védett növényfajok:

Fehér madársisak (*Cephalanthera damasonium*)

Madárfészek kosbor (*Neottia nidus-avis*)

Sárga koronafürt (*Coronilla coronata*)

Közönséges harangláb (*Aquilegia vulgaris*)

Turbánliliom (*Lilium martagon*)

Nagy ezerjófű (*Dictamnus albus*)

Magyar repcsény (*Erysimum odoratum*)

Budai berkenye (*Sorbus semiincisa*)

Védett kétéltű- és hüllőfajok:

Foltos szalamandra (*Salamandra salamandra*)
Pettyes göte (*Lissotriton vulgaris*)
Erdei béka (*Rana dalmatina*)
Barna varangy (*Bufo bufo*)
Zöld varangy (*Bufo viridis*)
Zöld levelibéka (*Hyla arborea*)
Nagy tavibéka (*Pelodytes punctatus*)
Közönséges lábatlangyík (*Anguis fragilis*)
Fali gyík (*Podarcis muralis*)
Zöld gyík (*Lacerta viridis*)
Fürge gyík (*Lacerta agilis*)
Erdei sikló (*Zootoca vivipara*)

Költő madárfajok:

Tőkés réce (*Anas platyrhynchos*)
Egerészölyv (*Buteo buteo*)
Karvaly (*Accipiter nisus*)
Örvös galamb (*Columba palumbus*)
Zöld küllő (*Picus viridis*)
Fekete harkály (*Dryocopus martius*)
Nagy fakopáncs (*Dendrocygus major*)
Kis fakopáncs (*Dryobates minor*)
Ökörszem (*Troglodytes troglodytes*)
Vörösbegy (*Erithacus rubecula*)
Fekete rigó (*Turdus merula*)
Énekes rigó (*Turdus philomelos*)
Barátposzáta (*Sylvia atricapilla*)
Kis poszáta (*Sylvia curruca*)
Csilpcsalp füzike (*Phylloscopus collybita*)
Fülemüle (*Luscinia megarhynchos*)
Szürke légykapó (*Muscicapa striata*)
Örvös légykapó (*Ficedula albicollis*)
Csuszka (*Sitta europaea*)
Őszapó (*Aegithalos caudatus*)
Kék cinege (*Parus caeruleus*)
Széncinege (*Parus major*)
Barátcinege (*Parus palustris*)
Fenyvescinege (*Parus ater*)
Rövidkarmú fakusz (*Certhia brachydactyla*)
Erdei pinty (*Fringilla coelebs*)
Seregély (*Sturnus vulgaris*)
Szajkó (*Garrulus glandarius*)
Zöldike (*Carduelis chloris*)
Tengelic (*Carduelis carduelis*)
Meggyvágó (*Coccothraustes coccothraustes*)
Csicsörke (*Serinus serinus*)

Védett emlősfaj:

Vörös mókusz (*Sciurus vulgaris*)

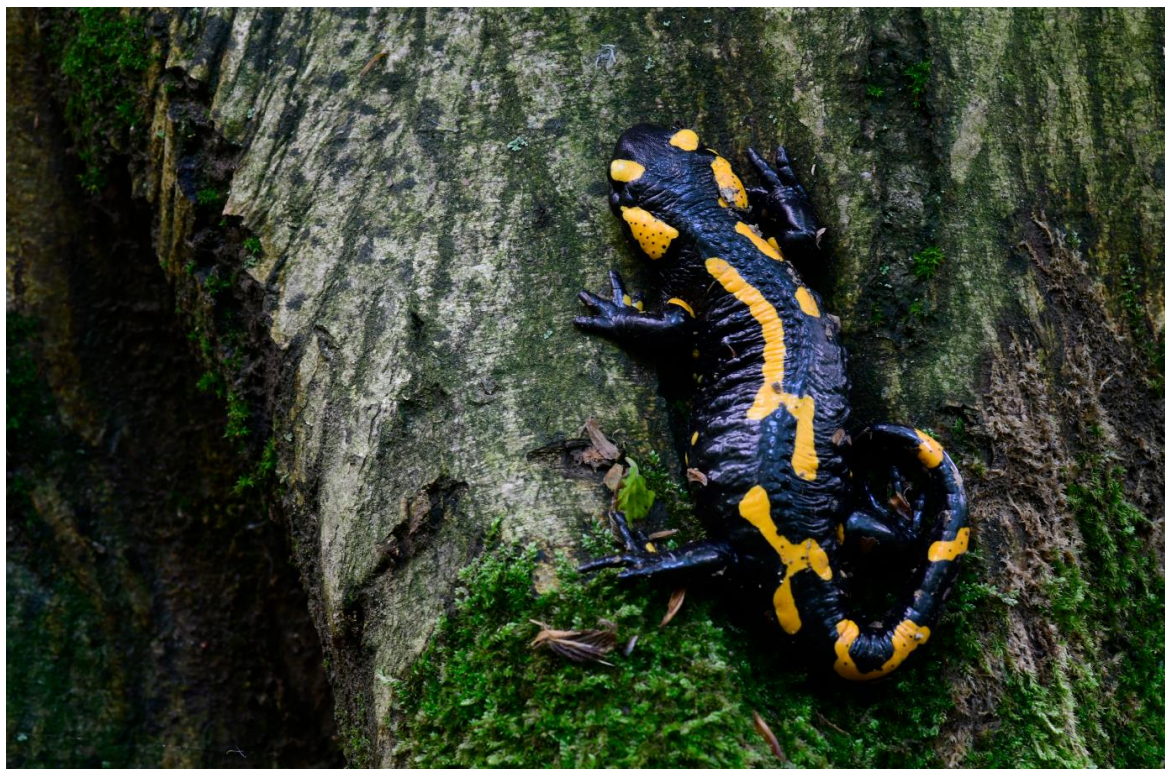
Valamennyi, a területen előforduló védett faj a környezet állapotával szemben támasztott feltételeit lefedi a foltos szalamandra igénye, így a terület jelenlegi állapotának megőrzése nem csupán a foltos szalamandra, de valamennyi ismert előfordulású faj védelmét is szolgálja.

A foltos szalamandra budaligeti előfordulásának jelentősége

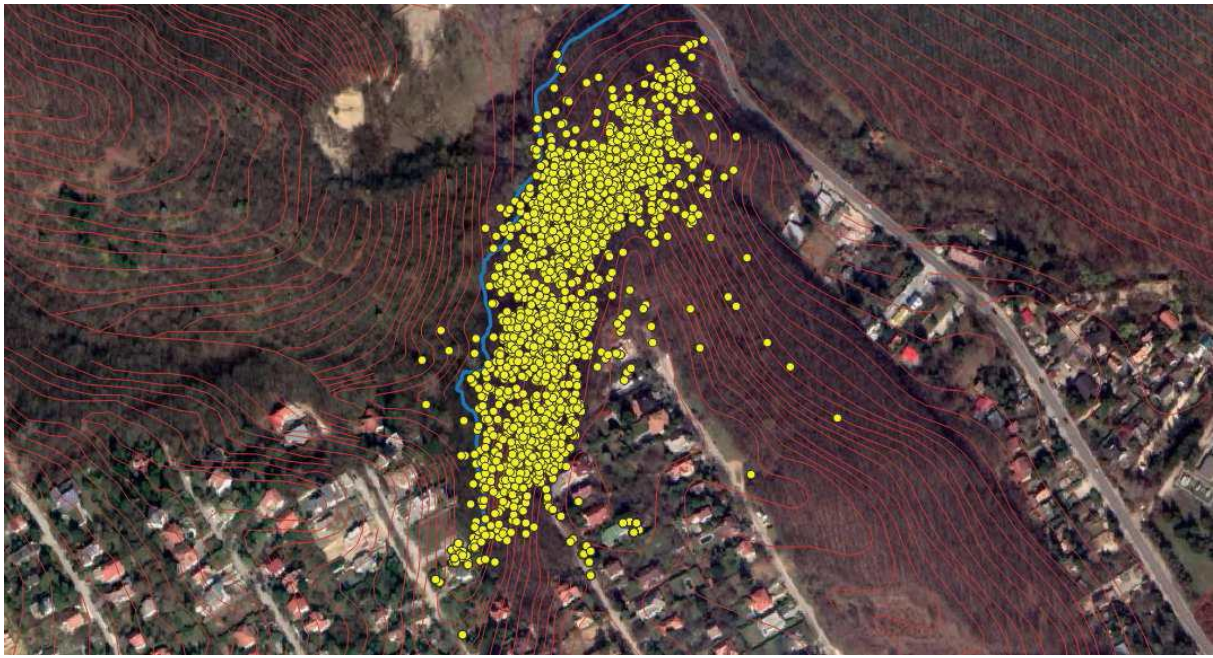
A faj Magyarországon jelenleg ismert szigetszerű előfordulási helyei a Soproni- és a Kőszegi-hegység, a Vendvidék, a Börzsöny, a Cserhát, a Karancs és Medves térsége, a Mátra, a Bükk, az Aggteleki-karsztvidék és a Zemplén. Az utóbbi időszakban maradványpopulációi előkerültek a Budai-hegységből és a Visegrádi-hegységből. A fajt a Berni Egyezmény III. Függelékében, mint védett fajt listázzák. Hazánkban a foltos szalamandra védett faj, természetvédelmi értéke 50.000 Ft.

A foltos szalamandra jelenleg ismert előfordulása szorosan összefügg a középhegységi jellegű, hűvös klímájú erdőállományok és a lárvanevelésre alkalmas vízfolyások, vizek meglétével.

A Budai-hegyekben a foltos szalamandra egykor gyakori fajnak számított. A város terjeszkedése és az élőhelyek tönkrététele miatt azonban mára kiszorult a térségből. Az elmúlt közel száz évben a foltos szalamandra előfordulásáról nem volt adat a Budai-hegységből. Egy II. kerületi, budaligeti lakos hívta fel a figyelmet arra 2008 októberében, hogy kertjében és a környéken foltos szalamandrákat látott. Bejelentése a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségre jutott el, ahol annak természetvédelmi jelentősége miatt azonnal intézkedtek és megindultak a felmérések. A területen található foltos szalamandra állomány jelenleg a faj egyetlen ismert előfordulása a Budai-hegységben.

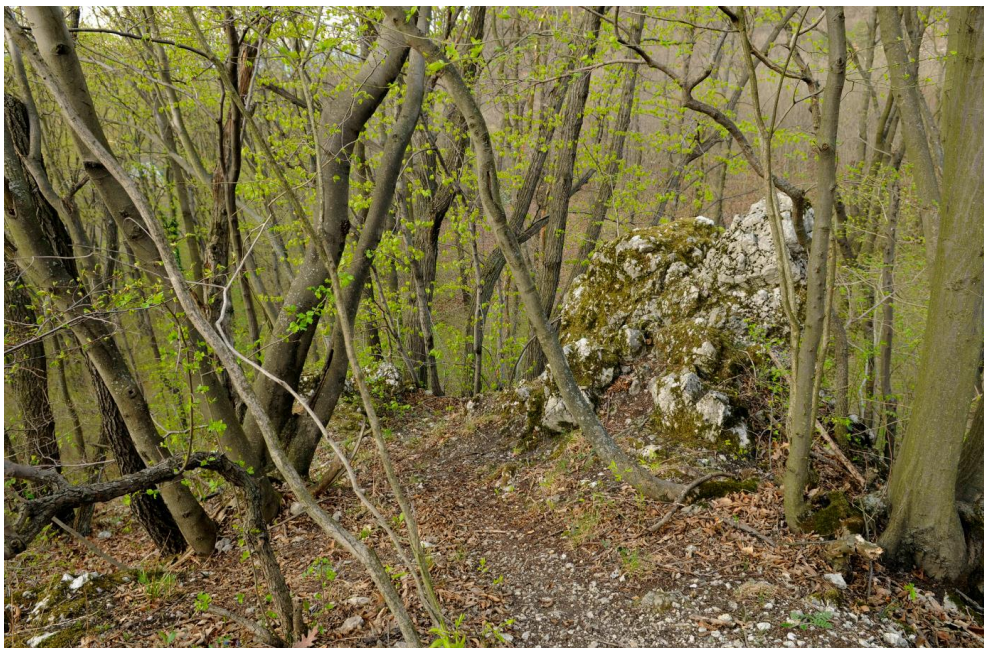
A foltos szalamandra védett faj, természetvédelmi értéke 50.000 Ft.

Foltos szalamandra megfigyelési pontok a Budapest II. kerület, Jegénye-völgyben

A Paprikás-patak mellékága, a Hűvös-ér fut a szurdokvölgyben

Az északkeleti erdőrésztben sziklakibúvások találhatók

Turbánliliom (Lilium martagon)

A dokumentáció dr. Kiss István, dr. Vörös Judit, Bajor Zoltán és Halpern Bálint szakértők által összeállított „A budaligeti Alsó-Jegenye-völgy természeti értékei és kiemelten az ott előforduló foltos szalamandra (*Salamandra salamandra*) állomány bemutatása és a megőrzés lehetőségei” című dokumentáció alapján és Bajor Zoltán fényképeinek felhasználásával készült.